

Handleiding natuurbeheerplan type 2, 3 of 4

DEEL 3 Beheerdoelstellingen

versie 20/12/2024

Deze handleiding geldt enkel voor natuurbeheerplannen type twee, drie of vier. Voor een natuurbeheerplan type één vul je per beheereenheid een standaardfiche in, waarop je alle informatie voor deel 2 (inventarisatie), deel 3 (beheerdoelstellingen) en deel 4 (maatregelen) noteert. [Download de standaardfiches voor natuurbeheerplan type één \(zip - 4.29 MB\) \(natuurenbos.be\)](#)

Het opstellen en indienen van delen 2 tot 5 van natuurbeheerplannen gebeurt via het [e-loket Natuurbeheerplan type twee, drie en/of vier](#).

Bij het opstellen van een natuurbeheerplan via het e-loket natuurbeheerplan kan je pas starten als je eerst een geodatabank oplaadt. Natuur en Bos stelt hiervoor een sjabloon ter beschikking voor een geodatabase in ArcGIS of een geopackage in QGIS, waarmee je op een eenvoudige manier GIS-lagen kan aanmaken met de deelnemende percelen, de inventarisatiegegevens, het globaal kader, de ecologische, sociale en economische visie, de beheerindeling en beheerobjecten met natuurstreefbeelden en beheermaatregelen, ... inclusief de nodige informatie voor de berekening van beheersubsidies.

- [Download het sjabloon voor de geodatabase in ArcGIS \(zip - 104 kB\)](#)
- [Download het sjabloon voor de geopackage in QGIS \(zip - 219 kB\)](#)
- [Download de handleiding bij de geodatabase \(ArcGIS\) en de geopackage \(QGIS\) \(pdf - 550 kB\)](#)

Inhoud

Inleiding	3
Hoofdstuk 1 Beheervisie	3
Beheervisie: ecologische functie	3
Beheervisie: sociale functie	4
Beheervisie: economische functie	4
Beheervisie: ambitieniveau	4
Beheervisie in het kader van het beschermingsstatuut overeenkomstig het Onroerendergoeddecreet	5
Hoofdstuk 2 Beheerdoelstellingen	6
Beheereenheden	6
Hoe leg je de beheerdoelstellingen vast?	7
1. Ecologische beheerdoelstellingen	7
1.1 Natuurstreefbeelden-vegetaties	8
1.2 Natuurstreefbeelden-leefgebied van een soort	8
1.3 Natuurstreefbeelden-procesgestuurde natuur	8
1.4 Geclusterde natuurdoelen	9
Natuurstreefbeelden – omschrijving – kenmerken - factoren	9
Natuurstreefbeelden – ruimtelijke aanduiding	10
Bosbalans – open plekken in het bos	11

2	Sociale beheerdoelstellingen	12
3	Economische beheerdoelstellingen	13
	Bijlage 1 Beheervisie ecologische functie: lijst van landschapstypes.....	14
	Bijlage 2: Beheervisie sociale functie: keuzelijst	15
	Bijlage 3: Beheervisie economische functie: keuzelijst	15
	Bijlage 4: Overzicht gesubsidieerde natuurstreefbeelden - vegetaties	16
	Bijlage 4bis leefgebieden van soorten	22
	Bijlage 5: Geclusterde natuurdoelen.....	25
	Bijlage 6 Beheerdoelstellingen sociale functie: keuzelijst, omschrijving, kenmerken & factoren....	27
	Bijlage 7 Beheerdoelstellingen economische functie: keuzelijst, omschrijving, kenmerken & factoren	29
	Bijlage 8 overzicht landschapstypes – geclusterde natuurstreefbeelden – natuurstreefbeelden vegetaties	31

Inleiding

Na de inventarisatie verwerk je alle gegevens om de beheerdoelstellingen - die je in deel 1 *verkenning* van het natuurbeheerplan een eerste keer algemeen hebt beschreven - verder uit te werken.

Het deel 3 van het natuurbeheerplan bestaat uit 2 hoofdstukken:

- Hoofdstuk 1 Beheervisie
- Hoofdstuk 2 Beheerdoelstellingen

Dit deel bestaat uit een uitgeschreven gedeelte (via de tekstvelden en/of bijlages bij het e-loket natuurbeheerplan) en bijgevoegde kaarten (via de geodatabank).

Voor de formulering van de beheervisie en beheerdoelstellingen zijn er **standaardlijsten**. Dit maakt de opmaak en de beoordeling van het natuurbeheerplan, en de berekening van financiering éénvoudiger.

Hoofdstuk 1 Beheervisie

De beheervisie beschrijft waar je op lange termijn (50-100 jaar) naar toe wil met het gebied. Bij de opmaak van deel 1 *verkenning* heb je al een eerste beheervisie geformuleerd in het globaal kader. Dat globaal kader kan je overnemen of verfijnen op basis van deel 2 *inventaris* en de resultaten van verder overleg. Je kan de beheervisie opstellen **voor een ruimer gebied dan de effectief deelnemende percelen (ruimer globaal kader)**.

Je voegt een **kaart** (geodatabase of geopackage: laag globaal kader) toe met aanduiding van het gebied waarvoor de beheervisie uitgewerkt wordt. In het geval van een ruimer gebied dan de effectief deelnemende percelen mag dat 'schetsmatig' zijn. Voor het ruimer gebied is het niet nodig de grenzen van de administratieve percelen exact te volgen.

In de beheervisie herneem je dezelfde punten als in het globaal kader:

- de invulling van de drie functies (ecologisch, sociaal, economisch) en de differentiatie ervan op het terrein;
- het ambitieniveau voor de realisatie van de beheerdoelstellingen van de ecologische functie;
- bij een geïntegreerd beheersplan: de doelstellingen in het kader van het beschermingsstatuut als onroerend erfgoed.

Het **tekst**gedeelte van de beheervisie kan je invullen in de tekstvelden van het e-loket Natuurbeheerplan, onder 3. Beheervisie en -doelstellingen - Beheervisie, of je kan ze als bijlage opladen.

Beheervisie: ecologische functie

Door de ruime schaal - zowel in tijd als ruimte - is het eenvoudiger om voor de beheervisie i.v.m. de ecologische functie te werken met **landschapstypes**. Dat is zeker handig voor de niet deelnemende percelen in het ruimer globaal kader, omdat je daar nog geen inventarisatie hebt uitgevoerd. De keuze van de natuurstreefbeelden stel je nog even uit tot het volgende hoofdstuk van deel 3, waar je de beheerdoelstellingen meer gedetailleerd zal uitwerken.

Voor dit deel van de beheervisie omschrijf je op hoofdlijnen een **verantwoording** voor de gekozen landschapstypes. Daarnaast stel je een **kaart** (geodatabase of geopackage: laag visie ecologisch) op met aanduiding van de **verspreiding van de verschillende tot doel gestelde landschapstypes over het volledige natuurterrein**.

In [bijlage 1](#) vind je de **standaardlijst met mogelijke landschapstypes**. Hierbij wordt – voor zover relevant - per landschapstype een onderscheid gemaakt tussen een open, een halfopen of een gesloten landschapsbeeld. Dit onderscheid wordt gemaakt op basis van de structuur en de visuele (uiterlijke) kenmerken van het beoogde landschap. Uitgangspunten zijn:

1. Open landschap: met weinig of geen zichtbare barrières zoals bossen, houtkanten,... . Het landschap bestaat voornamelijk uit relatief lage vegetaties en/of open water.
2. Gesloten landschap: met veel zichtbare barrières (bossen of gesloten struweelvegetaties).
3. Halfopen landschap: halfopen landschappen bestaan indicatief voor 2/3de van de oppervlakte uit de typerende vegetaties. 1/3de van de oppervlakte bestaat uit andere vegetaties.
 - Vb. open landschap graslanden met 95% graslanden en 5% poelen en grachten
 - Vb. halfopen landschap heide en landduinen met 60% heidevegetaties en 40% struweel en bos
 - Vb. gesloten landschap bossen met 95% bos en 5% open plekken

Breng elk deel van het terrein zo goed mogelijk onder in één van de vermelde landschapstypes. Overlappen van landschapstypes zijn niet mogelijk.

Beheervisie: sociale functie

Je stelt een **kaart** (geodatabase of geopackage: laat visie sociaal) op met daarop aanduiding **wat de visie is** met betrekking tot **de sociale functie**. In [bijlage 2](#) vind je een standaardlijst met mogelijke functies. In het beheerplan omschrijf je kort de gekozen visies. Overlappen van sociale functies zijn mogelijk.

Beheervisie: economische functie

Je stelt een **kaart** (geodatabase of geopackage : laag visie economisch) op met daarop aanduiding **wat de visie is** met betrekking tot **de economisch functie**. In [bijlage 3](#) vind je een standaardlijst met mogelijke functies. In het beheerplan omschrijf je kort de gekozen visies. Overlappen van economische functies zijn mogelijk.

Beheervisie: ambitieniveau

Je beslist voor welk type natuurbeheerplan je kiest. In een terrein kunnen verschillende types gecombineerd worden. De zonering in types moet de grenzen van de administratieve percelen volgen. Voor één administratief perceel kan maar 1 type natuurbeheerplan gelden. Voor alle types zijn de [criteria voor geïntegreerd natuurbeheer](#) van toepassing op het volledige terrein.

- **Type twee**: je stelt over minstens 25% van de oppervlakte van het terrein het realiseren van één of meerdere natuurstreefbeelden tot doel.
- **Type drie**: je stelt over de volledige oppervlakte van het terrein het realiseren van één of meerdere natuurstreefbeelden tot doel. Mits **motivatie** kan je hiervan afwijken voor ten hoogste 10% van de oppervlakte van het terrein.
- **Type vier**: aanvullend op de voorwaarden voor type drie moet je voor het terrein ook een erkenning als natuurreservaat vragen. De [erkenning als natuurreservaat](#) vestigt een erfdienstbaarheid tot algemeen nut op het terrein, meer bepaald een publiekrechtelijke erfdienstbaarheid van duurzaam gebruik en langdurig beheer van het terrein als natuurreservaat. Een natuurbeheerplan type vier staat synoniem voor 'natuurreservaat'.

Geodatabase of geopackage:

- in de laag perceel vul je voor elk perceel het type natuurbeheerplan in.
- In de laag globaal kader: indien nodig opsplitsen per type

Beheervisie in het kader van het beschermingsstatuut overeenkomstig het Onroerenderfgoeddecreet

(indien geïntegreerd beheersplan)

Als het terrein een beschermd statuut heeft overeenkomstig het Onroerenderfgoeddecreet of opgenomen is in een RUP (ruimtelijk uitvoeringsplan) als erfgoedlandschap kan je ervoor kiezen voor het terrein een **geïntegreerd beheersplan** op te stellen. Dat is een combinatie van een natuurbeheerplan en een erfgoedbeheersplan, die ook toegang geeft tot erfgoedsubsidies.

In dat geval schrijf je een beheervisie uit voor het onroerend erfgoed, gebaseerd op het beschermingsstatuut, de inventaris van erfgoedelementen en een historische nota. Je voegt deze visie dan als bijlage toe in het e-loket Natuurbeheerplan. Meer info over het erfgoedbeheersplan vind je op <https://www.onroerenderfgoed.be/een-beheersplan-opstellen> .

Als je geen geïntegreerd beheersplan wenst op te maken, neem je de visie en doelstellingen rond onroerend erfgoed mee op onder de sociale functie, meer bepaald onder 'cultuurhistorie'.

Hoofdstuk 2 Beheerdoelstellingen

Beheerdoelstellingen vertalen de beheervisie naar **concrete, meetbare doelen** die je binnen de planperiode van het natuurbeheerplan (24 jaar) wil realiseren. Je schrijft beheerdoelstellingen **alleen** uit voor **de effectief deelnemende percelen** in eigendom of beheer, niet voor een ruimer gebied.

Het formuleren van goede beheerdoelstellingen is één van de belangrijkste uitdagingen van een beheerplan. Goede doelstellingen zijn concreet en meetbaar, en maken duidelijk waarom je het natuurterrein beheert. Ze zijn essentieel voor het bepalen van de beheermaatregelen (deel 4) en het uitwerken van deel 5 opvolging (monitoring).

Je definieert de beheerdoelstellingen aan de hand van volgende parameters:

- **Omschrijving:** je beschrijft wat de beheerdoelstelling inhoudt voor het terrein in kwestie.
- **Kenmerken:** dit zijn waarneembare en dus meetbare eigenschappen van een beheerdoelstelling. Voorbeelden zijn hoeveelheid dood hout, aan- of afwezigheid van bepaalde soorten of de hoeveelheid strooisel. Alle kenmerken opnemen van een doelstelling is onmogelijk. De kunst bestaat er dus in kenmerken te kiezen die voldoende eenvoudig en eenduidig zijn, en waar je als beheerder informatie kan uit halen naar de toestand (er wordt altijd gestreefd naar een goed toestand) en het effect van het gevoerde beheer.
- **Factoren:** dit zijn invloeden en processen die de doelstelling sturen en beïnvloeden. Voorbeelden van factoren zijn verbossing, hydrologie van het gebied of de atmosferische depositie van nutriënten. Sommige factoren kan je als beheerder beïnvloeden zoals verbossing. Bij andere factoren lukt dit nauwelijks of niet zoals bv. de atmosferische depositie van stikstof. Op het terrein kan je proberen de negatieve effecten van een bepaalde factor te milderen door een specifiek beheer, maar ook dat is niet altijd mogelijk. Welk natuurstreefbeeld haalbaar is, hangt dus af van de aanwezige factoren en de mate waarin deze kunnen aangepast worden door beleid of beheer. Sommige factoren zijn nauw verbonden met kenmerken en kan je eenvoudig opvolgen via deze kenmerken. Bv. de factor verbossing kan je opvolgen via het kenmerk bedekking van bomen en struiken.

Beheereenheden

De beheerdoelstellingen worden ruimtelijk toegewezen via **beheereenheden**. Tegelijk met het uitschrijven van de beheerdoelstellingen kan je nu ook de definitieve beheerindeling vastleggen.

Als je bij deel 2 inventaris gewerkt hebt met inventarisatie-eenheden, is het nu tijd om de definitieve **beheerindeling** te maken.

De **beheereenheid** is de kleinste eenheid van beheer en komt overeen met een onderdeel van het terrein, waarin een reeks eigenschappen vrij gelijkaardig zijn (bodem, vegetatie, waterhuishouding,...). Bij het indelen in een beheerindeling hoef je je niet al te hard te fixeren op aanwezig soorten. Je kijkt best vooral naar gelijkaardige beheerdoelstellingen (natuurstreefbeelden).

Enkele aandachtspunten:

- Een beheereenheid is een middel om de uitvoering van beheermaatregelen voor het realiseren van ecologische, economische of sociale doelen op een praktische manier te kunnen organiseren
- Per beheereenheid kan er maar 1 beheerder zijn
- Beheereenheden zijn over het algemeen groter dan 10 are. Een maximum oppervlakte is er niet, maar beheereenheden zijn gewoonlijk ergens tussen 2 ha en 5 ha groot
- De aanwezigheid van lijnvormige elementen (weg, bomenrij, waterloop,...) betekent niet noodzakelijk dat je de beheereenheid moet opsplitsen

Je tekent de beheerindeling altijd **ruimtelijk** (geodatabase of geopackage: laag beheereenheid) in. Let er op dat je elke beheereenheid een unieke naam/nummer geeft. Per beheereenheid voeg je ook het type [beheerder](#)¹ toe en de naam van de beheerder (de naam van de rechtspersoon). Ga zorgvuldig na dat elk deel van het terrein (= de deelnemende percelen, zie GRB) tot één beheereenheid behoort en dat er geen overlappingsen zijn. Dat is allebei van groot belang voor een correcte berekening van de totale oppervlakte en van de subsidies.

In een beperkt aantal gevallen is het duidelijker om bepaalde doelen ruimtelijk toe te wijzen aan beheer**objecten** (vlakken, lijnen of punten), los van de beheereenheden. Bv. belevingszones of cultuurhistorische elementen. Zie hierover verder meer.

Hoe leg je de beheerdoelstellingen vast?

Bij elk van de drie functies kan je nu voor elke categorie, zoals je die omschreven hebt in de beheervisie, de concrete beheerdoelstellingen verder uitwerken. Je wijst die ruimtelijk toe aan één of meerdere beheereenheden (of beheerobjecten) met aanduiding van de oppervlakte en je bepaalt de kenmerken en factoren.

1. Ecologische beheerdoelstellingen

Voor het bepalen van de ecologische doelen start je met wat je vastgelegd hebt onder hoofdstuk 1 beheervisie. Je stelt de ecologische beheerdoelstellingen meer in detail vast aan de hand van (al dan niet gesubsidieerde) **natuurstreefbeelden**. Er zijn drie types [natuurstreefbeelden](#):

1. natuurstreefbeelden – vegetatie (NSB – vegetatie)
2. natuurstreefbeelden - leefgebied van een soort (NSB – leefgebied van een soort)
3. natuurstreefbeelden - procesgestuurde natuur (NSB – procesgestuurde natuur)

In sommige situaties is het nodig of aan te raden om te werken met **geclusterde natuurdoelen**. Zie hierover meer onder [punt 1.4](#).

In de tabel als [bijlage 8](#) vind je verbanden tussen landschapstypes, geclusterde natuurdoelen en gesubsidieerde natuurstreefbeelden.

Het natuurstreefbeeld (en de gunstige staat ervan) moeten niet in de looptijd van het natuurbeheerplan bereikt worden. Wel is het belangrijk dat de eerste (onomkeerbare) beheermaatregel om te evolueren naar het natuurstreefbeeld gepland wordt in de looptijd van het natuurbeheerplan (zie [handleiding natuurbeheerplan deel 4 beheermaatregelen \(pdf - 1.08 MB\) \(natuurenbos.be\)](#)).

¹ Voor het type beheerder maak je onderscheid tussen natuurlijke persoon – privaatrechtelijke rechtspersoon – agentschap voor Natuur en Bos – andere Vlaamse overheid – bestuur – andere. Indien de beheerder verschillend is van de eigenaar, is enkel het statuut van de beheerder bepalend of de subsidie toegekend wordt. Het statuut van de eigenaar speelt dan geen rol.

Voorbeeld:

- Een dennenbestand met ondergroei van zomereik met als natuurstreefbeeld 9120: minstens 20 toekomstbomen zomereik aanduiden en om de x jaar dunnen (waarbij dan toekomstbomen worden vrijgesteld en dennen worden gekapt).
- Een homogeen dennenbestand met natuurstreefbeeld 9120: inbrengen van x-aantal kloempen van zomereik.

1.1 Natuurstreefbeelden-vegetaties

In de tabel als [bijlage 4](#) vind je een overzicht van de gesubsidieerde NSB—vegetaties met korte verklaring voor de vermelde codes en verwijzing naar het type natuurbeheerplan waarvoor ze in aanmerking komen.

Voor een beschrijving van vereisten wat betreft de kenmerken en factoren, kan je gebruik maken van verschillende rapporten:

- Voor de natuurstreefbeelden Europese habitats: [Habitattypen](#) - Versie 3.0 - Oosterlynck P. *et al.* 2020
- Voor de natuurstreefbeelden regionaal belangrijke biotopen: [Beoordelingskader voor 'regionaal belangrijke biotopen' \(rbb\) en andere natuurstreefbeelden.](#)

1.2 Natuurstreefbeelden-leefgebied van een soort

Het is in veel gevallen niet nodig om naast NSB- vegetaties ook doelstellingen voor het **leefgebied van een soort** uit te werken, omdat de fauna meelift met de vegetaties. Als je een of meerdere beheereenheden aanduidt als leefgebied voor een soort, moet je een duidelijk doel voor de soort uitwerken (aantallen, broedparen,...). Om dit doel te bereiken is er een gericht beheer nodig dat niet vervat zit in het beheer van de vegetatie.

Het leefgebied van een soort benoem je altijd met de naam van één specifieke soort, bv. 'Leefgebied Gladde slang'. Het leefgebied van soorten kan uit één of meerdere beheereenheden bestaan. Als je maatregelen voor meerdere soorten wil nemen, kan je verschillende leefgebieden aanduiden, die eventueel overlappen.

In principe komen voor een natuurbeheerplan type twee alle beschermde soorten vermeld in de bijlagen bij het Soortenbesluit van 15 mei 2009 in aanmerking. Voor een natuurbeheerplan type drie of vier komen alleen Europees te beschermen soorten, habitattypische soorten voor Europees te beschermen habitat of een soort waarvoor er een goedgekeurd soortenbeschermingsprogramma bestaat in aanmerking. In de tabel als [bijlage 4bis](#) vind je een lijst van de soorten en verwijzing naar het type beheerplan waarvoor ze in aanmerking komen.

Raadpleeg de kaart [Potentiële leefgebieden van soorten](#) om te weten of het zinvol is op jouw terrein als natuurstreefbeeld het leefgebied van een bepaalde soort voorop te stellen. Indien een terrein volgens die kaart potenties heeft als leefgebied voor een bepaalde soort, moet ook nog uit terreinwaarnemingen blijken of de soort effectief in de buurt aanwezig is en/of zich reëel kan vestigen op het terrein. Bij twijfel overleg je best eerst met Agentschap voor Natuur en Bos.

Voor een beschrijving van vereisten wat betreft de kenmerken en factoren, kan je gebruik maken van verschillende rapporten:

- Voor leefgebied van een vogelrichtlijnsoort: [Vogelrichtlijnsoorten](#) – Versie 2.0 – Vermeersch G. *et al.* 2020
- Voor leefgebied van een habitatrichtlijnsoort: [Habitatrichtlijnsoorten](#) – Versie 2.0 – Lommaert L. *et al.* 2020
- Voor leefgebied van een soort met een soortenbeschermingsprogramma: zie de goedgekeurde [soortenbeschermingsprogramma's](#).

1.3 Natuurstreefbeelden-procesgestuurde natuur

Bij **procesgestuurde natuur** zijn er twee mogelijkheden:

- 12.1 Mozaïeklandschap
- 12.2 Onbeheerde climaxvegetaties

Voor de beheerdoelstellingen voor procesgestuurde natuur beschrijf je verschillende natuurstreefbeelden waaruit de procesgestuurde natuur is opgebouwd, met name NSB - vegetaties en het gewenste percentage van de oppervlakte voor elk natuurstreefbeeld en NSB - leefgebied van een soort.

1.4 Geclusterde natuurdoelen

In natuurbeheerplannen type twee (en in beperkte mate ook soms bij type drie en vier) wordt er niet voor alle beheereenheden een gesubsidieerd natuurstreefbeeld (Europees te beschermen habitat, RBB of andere vegetatie) als doel vooropgesteld. De eenduidige terminologie om dan de doelvegetatie te omschrijven vind je in de lijst met **geclusterde natuurdoelen** ([bijlage 5](#)). Bijvoorbeeld een bos met Corsikaanse den breng je onder in: 'Uitheimse & gemengd inheems-uitheimse bossen'.

Eerder dan elk (gesubsidieerd) natuurstreefbeeld vegetatie, leefgebied van soorten en procesgestuurde natuur apart te bespreken, kan je ervoor kiezen om bepaalde NSB - vegetaties te bundelen in zogenaamde "**geclusterde natuurdoelen**". Dit doen we om volgende redenen:

- De (gesubsidieerde) natuurstreefbeelden-vegetaties zijn vaak nauw verwant aan elkaar en door een bepaald beheer, of juist door het uitblijven van dit beheer, kunnen ze in elkaar overgaan.
- De onderlinge samenhang van verwante vegetatietypen kan ook ruimtelijk zijn. Zo zullen verwante vegetatietypen vaak in mozaïek of naast elkaar voorkomen in een gebied of in beheereenheden (bv. binnendijkse slikken en schorren en zilte graslanden).
- Beheereenheden kunnen dus bestaan uit een mozaïek of naast elkaar voorkomende (gesubsidieerde) natuurstreefbeeld(en) en/of (met delen) zonder een (gesubsidieerd) natuurstreefbeeld. Deze kunnen dan samen gegroepeerd worden omdat ze eenzelfde beheer nodig hebben (bv. verschillende bostypen). Op die manier wordt in het natuurbeheerplan vele herhalingen vermeden.
- Het verhoogt de leesbaarheid van het natuurbeheerplan.
- Je kan de bespreking van beheermaatregelen (deel 4 van het natuurbeheerplan) uitwerken vanuit deze geclusterde natuurbeerdoelen.

Er worden in totaal **36 geclusterde natuurdoelen** afgebakend, zie [bijlage 5](#). Daar vind je voor elke geclusterd natuurdoel uit welke gefinancierde NSB -vegetaties dat voornamelijk kan bestaan.

Natuurstreefbeelden – omschrijving – kenmerken - factoren

Je maakt een overzicht van alle natuurstreefbeelden (of geclusterde natuurdoelen) die je ambieert bij uitvoering van het natuurbeheerplan, zowel NSB - vegetaties, NSB - leefgebied van een soort en NSB - procesgestuurde natuur. Per natuurstreefbeeld (of geclusterd natuurdoel) voeg je een korte omschrijving toe, met kenmerken en factoren.

Omschrijving

De natuurstreefbeelden vegetaties: een beschrijving kan je vinden op [ecopedia](#). Je past deze beschrijving aan de specifieke terreinsituatie aan. Je vermeldt enkel de soorten die daadwerkelijk (kunnen) voorkomen.

Leefgebied van een soort: over de ecologie van de soort vind je eveneens op [ecopedia](#) informatie voor [habitatrichtlijnsoorten](#) en [vogelrichtlijnsoorten](#). Ook in de [soortenbeschermingsprogramma's](#) vind je heel wat informatie. Je omschrijft waarom het betrokken gebied een geschikt leefgebied vormt voor de vermelde soort.

Kenmerken

Voor Europees te beschermen habitats en RBB: het doel is een **goede staat van instandhouding** conform LSVI. Dat wordt opgevolgd via de monitoring.

Specifiek voor NSB bossen: vermeld minstens volgende punten om te voldoen aan de **criteria voor geïntegreerd natuurbeheer**:

- op minimaal 5% van de bosoppervlakte oude bomen niet meer kappen
- minimaal 4% staand en liggend dood hout

- minimaal 5% gevarieerde randen of open plekken. Hierbij maak je de som van bosranden, de tijdelijke open plekken (ontstaan na bosverjonging, storm, brand,...) en de permanente open plekken. Voor bosranden geldt dat zoom- en mantelvegetaties een maximale breedte hebben van 2 x de gemiddelde boomhoogte.

Voor leefgebied van een soort: wat is het doel: aantal, ..., wat is kenmerkend voor een goed leefgebied voor de betrokken soort?

Factoren

Vermeld enkel die factoren waarop je door middel van beheermaatregelen impact kan hebben. Voorbeeld: aan verdroging door drainering van aangrenzende landbouwpercelen kan je niets doen als beheerder, dus dit vermelden heeft weinig zin.

De nota met omschrijving, kenmerken en factoren voor de ecologische beheerdoelstellingen voeg je toe aan het e-loket Natuurbeheerplan onder 3. Beheervisie en -doelstellingen – Bijlagen in zoverre deze niet al beschreven zijn in het beoordelingskader van het INBO lokale staat van instandhouding voor Europese habitats, Europese soorten of regionaal belangrijke biotopen (zie eerder).

Natuurstreefbeelden – ruimtelijke aanduiding

In de geodatabase of geopackage (laag beheereenheid) kan je nu per beheereenheid (een combinatie van) de eerder beschreven natuurstreefbeelden toewijzen. Deze kunnen bestaan uit:

- (een combinatie van) NSB - vegetaties (maximaal 4) met vermelding van het percentage van de oppervlakte van de beheereenheid. Bij procesgestuurde natuur kan je tot 8 verschillende NSB - vegetaties vermelden.
- (een combinatie van) NSB - leefgebied van een soort (maximaal 4). Hier moet je geen percentages toevoegen. Voor het leefgebied van één soort kan je uiteraard meerdere beheereenheden selecteren.

Vb. beheereenheid 2 - 4,10 ha – 60% rbbmr + 40% rbbsf

Vb. beheereenheid 3 – 3,50 ha – 100% 9020 + leefgebied bosuil

Specifiek voor bossen is er mogelijk per beheereenheid nog **informatie nodig voor een correcte subsidieberekening**.

- *% inheemse boomsoorten*: als je een aanvullende subsidie voor bosvorming vraagt: je vermeldt of er op dit moment meer of minder dan 20% inheemse soorten aanwezig zijn.
- *Bosleeftijd*: je vermeldt dit alleen als de beheereenheid geheel of gedeeltelijk voor één van de hieronder vermelde subsidies in aanmerking komt:
 1. de aanvullende subsidie voor bosvorming: bij bosvorming van een bosbestand naar het natuurstreefbeeld rbbppm (structuurrijke, oude bestanden van grove den met een minimale leeftijd van tachtig jaar), moet het bosbestand bij de goedkeuring/evaluatie van het natuurbeheerplan minstens een leeftijd van zestig jaar hebben.
 2. De aanvullende subsidie voor het bereiken en het beheer van het natuurstreefbeeld onbeheerde climaxvegetaties (enkel voor natuurbeheerplan type 4): vanaf een bosleeftijd van 100 jaar komt de beheereenheid in aanmerking voor de verhoogde subsidie (voor zover het ook gaat over een bos op voedselrijke bodem met en potentieel hoge opstandwaarde).

Bosbalans – open plekken in het bos

De bosbalans omvat een overzicht van de geplande bebossingen en ontbossingen **voor de eerstkomende 6 jaar**².

Volgende beheermaatregelen moet je **niet** opnemen in de bosbalans :

- Herstel van open vegetatie met spontane bebossing (maximaal 22 jaar), ontstaan door gebrek aan beheer³
- Creatie en/of beheer van mantelzoomvegetaties met maximaal 2x de gemiddelde boomhoogte van het aanpalend bos
- Creatie van open plekken binnen het bos met maximale oppervlakte van 0,5 ha

De geplande ontbossingen en bebossingen neem je als beheerobject op in de geodatabank of geopackage (bebossingsplek – ontbossingsplek).

Permanente open plekken binnen het bos en mantelzoomvegetaties kan je eveneens intekenen als beheerobject.

In het e-loket Natuurbeheerplan, bij Bosbalans, onder 3. Beheervisie en -doelstellingen – beheerdoelstellingen, vermeld je in het tekstveld of als bijlage of de ontbossing gebeurt om de instandhoudingsdoelstellingen te realiseren. Je voegt hieraan een motivatie toe.

² adaptieve bosbalans: om de 6 jaar vindt een evaluatie plaats van de beheerdoelstellingen. Afhankelijk van de resultaten van de opvolging en de spontane evolutie op het terrein bij procesgestuurd beheer kunnen de beheerdoelen worden bijgesteld. Ook uitbreiding kan de bosbalans doen wijzigen. Bij de goedkeuring van het natuurbeheerplan zal rekening gehouden worden met de bebossingen en ontbossingen voor de eerste 6 jaar. Bij elke 6-jaarlijkse evaluatie kan indien nodig een aangepaste bosbalans voorgelegd worden, die dan samen met het evaluatieverslag wordt beoordeeld.

³ het feit dat dergelijke ontbossingen niet in de bosbalans staan, staat los van het al dan niet vergunningsplichtig zijn van de geplande ingreep!

2 Sociale beheerdoelstellingen

Voor het uitschrijven van de sociale doelen start je opnieuw met wat je vastgelegd hebt onder hoofdstuk 1 beheervisie. Per categorie ga je vervolgens de doelstellingen concreter omschrijven en kenmerken en factoren bepalen.

In de tabel als [bijlage 6](#) vind je een **standaardlijst van sociale doelen**. Anders dan bij de ecologische doelstellingen bestaan er voor de sociale doelen geen criteria om de doelen helder te kunnen omschrijven. In de tabel vind je daarom per sociale doelstelling enkele ideeën ter inspiratie: hoe je deze zinvol kan omschrijven en welke kenmerken en factoren dit doel kunnen definiëren.

Om gevoelige natuurwaarden niet te verstoren gelden er een aantal **regels** voor combinaties van natuurstreefbeelden en belevingszones (Zie bijlage 6, onder 'belevingszones'). In [bijlage 4](#) staat in de laatste kolom per natuurstreefbeeld aangegeven of aanduiding van een belevingszone toegestaan is.

In de geodatabank (laag beheerobject vlak, lijn of punt) kan je belevingszones, types wegen en paden, toegankelijkheidsborden, recreatieve infrastructuur, zones met een cultuurhistorisch doel intekenen. Deze worden nadien weergegeven op de kaartjes in het e-loket natuurbeheerplan. M.b.t. wetenschappelijk onderzoek kan je beheerobjecten waar monitoring is voorzien intekenen.

In het e-loket Natuurbeheerplan kan je onder 3. Beheervisie en -doelstellingen – Bijlagen een ontwerp voor de [toegankelijkheidsregeling](#) toevoegen. Je kan op deze manier de goedkeuring van je toegankelijkheidsregeling vragen. Dit is enkel van toepassing als je een toegankelijkheidsregeling opstelt voor exact het zelfde natuurterrein als waarvoor je het natuurbeheerplan opstelt én als je de aanvraag voor goedkeuring natuurbeheerplan en toegankelijkheidsregeling tegelijkertijd indient.

E-loket Natuurbeheerplan:

- De info over de sociale beheerdoelstellingen kan je opnemen in het tekstveld bij Sociaal – Toegankelijkheid, Onroerend erfgoed onder 3. Beheervisie en -doelstellingen – beheerdoelstellingen, of je voegt een nota als bijlage toe bij 3. Beheervisie en -doelstellingen – Bijlagen.
- Onder 'wetenschappelijk onderzoek' zie je een kaart met de object-vlakken m.b.t. monitoring die je in de geodatabank, in de laag beheerobject_vlak, -lijn of -punt hebt toegevoegd. Ook hier kan je in het tekstveld informatie toevoegen of als bijlage.

3 Economische beheerdoelstellingen

Natuurterreinen kunnen ook economische goederen en diensten leveren, zolang dit op een duurzame wijze gebeurt en de realisatie van de beoogde natuurdoelen niet hypothekeert. Voor het uitschrijven van de economische doelen start je opnieuw met wat je vastgelegd hebt onder hoofdstuk 1 beheervisie. Per vastgestelde categorie ga je vervolgens de doelstellingen concreter omschrijven en kenmerken en factoren bepalen.

In de tabel als [bijlage 7](#) vind je een **standaardlijst van economische doelen**. Ook hier bestaan er voor de economische doelen geen criteria om de doelen helder te kunnen omschrijven. In de tabel vind je daarom per economische doelstelling enkele ideeën ter inspiratie: hoe je deze zinvol kan omschrijven en welke kenmerken en factoren dit doel kunnen definiëren.

In de geodatabank is er m.b.t. de economische doelstellingen niets bijkomend opgenomen.

In het e-loket Natuurbeheerplan, onder 3. Beheervisie en -doelstellingen – Beheerdoelstellingen - economisch:

- 'Hout en Biomassa': Hier zie je de zones met houtoogst, zoals opgenomen in de laag visie economisch van de geodatabank. In het tekstveld of als bijlage kan je het doel houtoogst omschrijven en kenmerken en factoren bepalen.
- Concessies en rechten: Hier zie je de percelen waarvoor in de geodatabank (laag perceel) is aangegeven dat er een concessie, huur of andere gebruiksovereenkomst is. In het tekstveld of als bijlage kan je hierover meer gedetailleerde informatie geven.

Bijlage 1 Beheervisie ecologische functie: lijst van landschapstypes

Nr	Landschapstype	Opmerkingen
0.0	Geen natuurdoel vegetatie	Enkel gebruiken wanneer er op het betrokken deel van het terrein geen vegetatie tot doel gesteld wordt, bijv. bezoekerscentrum. De onderstaande landschapstypes moeten immers niet voor 100% bestaan uit gefinancierde natuurstreefbeelden. Vb. uitheems naaldbos valt onder '9.0_G Gesloten landschap bossen'.
1.0	Landschap buitendijkse slikken, schorren & estuaria	
2.0_O	Open landschap strand & duinen	
2.0_H	Halfopen landschap strand & duinen	
2.0_G	Gesloten landschap strand & duinen	
3.0_O	Open landschap water en moerassen	
3.0_H	Halfopen landschap water en moerassen	
4.0_O	Open landschap heide en landduinen	
4.0_H	Halfopen landschap heide en landduinen	
5.0_O	Open landschap struwelen, ruigtes & pioniervegetaties	
5.0_H	Halfopen landschap struwelen, ruigtes & pioniervegetaties	
5.0_G	Gesloten landschap struwelen, ruigtes & pioniervegetaties	
6.0_O	Open landschap graslanden	
6.0_H	Halfopen landschap graslanden	
8.0	Landschap mergelgrotten	
9.0_H	Halfopen landschap bossen	
9.0_G	Gesloten landschap bossen	
10.0	Kleine landschapselementen	Enkel gebruiken als het niet mogelijk is de vegetatie onder te brengen in één van de andere landschapstypes, vb. voor bermen, bomenrijen of dreven.
11.0	Landschap leefgebied	Enkel gebruiken als geen enkel ander landschapstype geschikt is. Vb. fort, als leefgebied voor vleermuizen. Elk landschapstype vormt op zich het leefgebied voor een reeks typische soorten. Vb. het gesloten landschap bossen vormt potentieel leefgebied voor dieren van structuurrijke, gesloten bossen met soorten zoals wespandief, havik, vleermuizen,... Het is dus niet zinvol om naast het landschapstype gesloten landschap bossen ook landschap leefgebied voor deze soortengroep (of ecoprofiel) aan te duiden.
12.0	Landschap procesgestuurde natuur	gebruik je alleen als geen enkel ander landschapstype geschikt is.

Bijlage 2: Beheervisie sociale functie: keuzelijst

Nr.	Sociale functie	Opmerkingen
20.1	Beleving	Beleving heeft tot doel om de bezoekers een natuurterrein optimaal te laten ervaren, hetzij om te genieten van natuur en landschap, hetzij om te genieten van recreatieve activiteiten in het natuurterrein. Een belangrijke voorwaarde in natuurterreinen is dat de recreanten genieten van de natuur en het landschap, zonder de gevoelige natuurwaarden te verstoren. In terreinen van type twee, drie of vier geldt er een minimale toegankelijkheid . Dat betekent dat je voor dergelijk terrein geen volledige ontoegankelijkheid kan instellen. Er moet dus minstens een minimale invulling van het doel beleving zijn. Minimale toegankelijkheid impliceert bijvoorbeeld dat een terrein één of enkele keren per jaar of voor een bepaalde doelgroep toegankelijk kan zijn.
20.2	Wetenschappelijk onderzoek	Het betreft zones die gedurende een lange termijn opgevolgd worden i.f.v. wetenschappelijk onderzoek en waar het beheer en de toegankelijkheid kunnen afgestemd worden op dit onderzoek. Daarnaast kunnen bepaalde natuur of erfgoedwaarden een uitzonderlijke wetenschappelijke waarde hebben omwille van hun zeldzaamheid of representativiteit en om die reden afgebakend worden, zonder dat er onderzoek plaatsvindt. Monitoring, voorzien in het beheerplan, behoort niet tot het wetenschappelijk onderzoek.
20.3	Cultuurhistorie	Hieronder vallen o.a. bouwkundig erfgoed, landschapskenmerken, archeologisch erfgoed, houtig erfgoed, plantencollecties,... Cultuurhistorische doelen moeten altijd in overeenstemming zijn met beschermingsbepalingen inzake Onroerend Erfgoed.
20.4	Natuurbegraafplek	Natuurbegraafplekken zijn zones op natuurlocaties voor asverstrooiing of voor het begraven van biologisch afbreekbare urnes. De inrichting ervan kan enkel binnen openbare terreinen, in specifiek door lokale overheden aangeduide zones én met toestemming van het Agentschap voor Natuur en Bos. De primaire functie van het gebied blijft het in stand houden, ontwikkelen en beheren van de natuur.
20.5	Sociale doelen: andere	Geef kort wat uitleg.
20.6	Geen sociaal doel	

Bijlage 3: Beheervisie economische functie: keuzelijst

Nr.	Economische functie	Opmerkingen
30.1	Houtoogst	Zowel voor verkoop als voor eigen gebruik.
30.2	Wildbeheer	Omvat het vangen en/of doden van soorten omwille van wildoogst, faunabeheer of het voorkomen van schade en alle acties die daarvoor genomen worden. (de uitvoering kan geregeld zijn via jacht, bijzondere jacht en/of bestrijding)
30.3	Visvangst	visvangst kan tot doel gesteld worden in zowel openbaar toegankelijke hengelsportzones, als in niet-publiek toegankelijke viswateren.
30.4	Voedselproductie	dit doel heeft betrekking op agrarische beheerpraktijken in het kader van een natuurbeheerplan. Meestal gaat het om hooiland of weiland, soms om akkers in functie van bedreigde akkerflora of fauna.
30.5	Economisch doel: andere	geef kort wat uitleg. Je beperkt je tot goederen en diensten die rechtstreeks in verband staan met het terreinbeheer.
30.6	Geen economisch doel	

Bijlage 4: Overzicht gesubsidieerde natuurstreefbeelden - vegetaties

Hondenlosloopzone en bivakzone zijn enkel toegestaan in beheereenheden zonder natuurstreefbeeld (geen NSB)

Nr.	Natuurstreefbeelden vegetaties	NBP type	Combinatie beleevingszone
	SLIKKEN EN SCHORREN		
1130	Estuaria	2, 3, 4	Geen speelzone, geen vrij toegankelijke zone
1140	Slik- en zandplaten die droogvallen bij eb	2, 3, 4	Geen speelzone, geen vrij toegankelijke zone
1310_binnendijks	Binnendijks gelegen slikken met Zeekraal	2, 3, 4	geen speelzone, geen vrij toegankelijke zone
1310_pol_binnendijks	Binnendijks gelegen slikken met Zeekraal	2, 3, 4	geen speelzone, geen vrij toegankelijke zone
1310_buitendijks	Buitendijks gelegen slikken met Zeekraal	2, 3, 4	geen speelzone, geen vrij toegankelijke zone
1310_zk_buitendijks	Buitendijks laag schor met zeekraalvegetaties	2, 3, 4	geen speelzone, geen vrij toegankelijke zone
1310_zv_buitendijks	Buitendijks hoog schor met zeevetmuurvegetaties (Saginion maritimae)	2, 3, 4	geen speelzone, geen vrij toegankelijke zone
1320	Schorren met Slijkgras	2, 3, 4	geen speelzone, geen vrij toegankelijke zone
1330_binnendijks	Binnendijks gelegen schorren	2, 3, 4	Geen speelzone, geen vrij toegankelijke zone
1330_hpr_binnendijks	Binnendijks gelegen schorrenvegetaties	2, 3, 4	Geen speelzone, geen vrij toegankelijke zone
1330_buitendijks	Buitendijks gelegen schorren	2, 3, 4	Geen speelzone, geen vrij toegankelijke zone
1330_da_buitendijks	Buitendijkse schorren	2, 3, 4	Geen speelzone, geen vrij toegankelijke zone
	STRAND EN DUINEN		
2110	Embryonale duinen	2, 3, 4	Geen speelzone, geen vrij toegankelijke zone
2120	Wandelende duinen met Helmgras	2, 3, 4	Geen speelzone, geen vrij toegankelijke zone
2130	Vastgelegde duinen	2, 3, 4	Geen speelzone, geen vrij toegankelijke zone
2130_hd	Vastgelegde duinen – duingrasland van kalkrijke milieus	2, 3, 4	Geen speelzone, geen vrij toegankelijke zone
2130_had	Vastgelegde duinen – duingrasland van kalkarme milieus	2, 3, 4	Geen speelzone, geen vrij toegankelijke zone
2150	Vastgelegde ontkalkte duinen	2, 3, 4	Geen speelzone, geen vrij toegankelijke zone
2160	Duinstruweel	2, 3, 4	Geen speelzone
2170	Duinstruweel van Kruiwilg	2, 3, 4	Geen speelzone
2180	Natuurlijke loofbossen van de kustduinen	2, 3, 4	
2190	Vochtige duinvalleien	2, 3, 4	Geen speelzone, geen vrij toegankelijke zone
2190_mp	Vochtige duinvalleien	2, 3, 4	Geen speelzone, geen vrij toegankelijke zone

Nr.	Natuurstreefbeeld vegetaties	NBP type	Combinatie belevingszone
	STILSTAANDE WATEREN		
3110	Voedselarme zwak gebufferde vennen die niet vaak droogvallen	2, 3, 4	
3130	Voedselarme tot matig voedselarme wateren met droogvallende oevers	2, 3, 4	
3130_aom	Voedselarme wateren met periodiek droogvallende oevers, subtype oeverkruid	2, 3, 4	
3130_na	Voedselarme wateren met periodiek droogvallende oevers, subtype dwergbiezen	2, 3, 4	
3140	Wateren met kranswiervegetaties	2, 3, 4	
3150	Voedselrijke, gebufferde wateren met rijke waterplantvegetatie	2, 3, 4	
3160	Zure bruingekleurde vennen	2, 3, 4	
Rbbah	Zilte plassen	2, 3, 4	
andere_ae	Eutrofe plas met (matig) soortenrijke waterplantenvegetatie	2	
andere_ao	Oligotrofe tot mesotrofe plas met (matig) soortenrijke waterplantenvegetatie	2	
andere_ap	Plas met (matig) soortenrijke waterplantenvegetatie	2	
andere_ah	Brakke plas of zilt water	2	
	STROMENDE WATEREN		
3260	Ondiepe beken en rivieren met goede structuur en watervegetaties	2, 3, 4	
3270	Dynamische rivieren met voedselrijk slikoevers met eenjarige planten	2, 3, 4	
	HEIDEN EN HOOGVEEN		
2310	Droge heide op jonge zandafzettingen	2, 3, 4	Geen speelzone
2330	Open graslanden op landduinen	2, 3, 4	Geen speelzone
2330_bu	Open grasland op landduinen met buntgras	2, 3, 4	Geen speelzone
2330_dw	Open grasland op landduinen met dwerghaver	2, 3, 4	Geen speelzone
4010	Vochtige tot natte heide	2, 3, 4	Geen speelzone, geen vrij toegankelijke zone
4030	Droge heide	2, 3, 4	Geen speelzone
7110	Actief hoogveen	2, 3, 4	Geen speelzone, geen vrij toegankelijke zone
7140	Voedselarme tot matig voedselarme verlandingsvegetaties	2, 3, 4	Geen speelzone, geen vrij toegankelijke zone
7140_oli	Oligotroof zuur overgangsveen	2, 3, 4	Geen speelzone, geen vrij toegankelijke zone

Nr.	Natuurstreefbeelden vegetaties	NBP type	Combinatie belevingszone
7140_meso	Mineraalarml overgangsveen	2, 3, 4	Geen speelzone, geen vrij toegankelijke zone
7140_base	Basenrijk trilveen met Ronde zegge	2, 3, 4	Geen speelzone, geen vrij toegankelijke zone
7140_mrd	Varenrijke- en/of veenmosrijke rietlanden op drijftillen	2, 3, 4	Geen speelzone, geen vrij toegankelijke zone
7150	Slenken en plagplekken op vochtige bodems in de heide	2, 3, 4	Geen speelzone, geen vrij toegankelijke zone
andere_cp	Vegetatie gedomineerd door Adelaarsvaren	2	
andere_cd	Vegetatie gedomineerd door Bochtige smele	2	
andere_cm	Vegetatie gedomineerd door Pijpenstrootje	2	
	MOERASSEN		
7210	Galigaanvegetaties	2, 3, 4	Geen speelzone, geen vrij toegankelijke zone
7220	Kalktufbronnen met tufsteenformatie	2, 3, 4	Geen speelzone, geen vrij toegankelijke zone
7230	Kalkmoeras	2, 3, 4	Geen speelzone, geen vrij toegankelijke zone
Rbbmr	Rietlandvegetatie	2, 3, 4	Geen speelzone, geen vrij toegankelijke zone
Rbbmc	Grote zeggenvegetatie	2, 3, 4	Geen speelzone, geen vrij toegankelijke zone
Rbbms	Zuur laagveen, kleine zeggenvegetatie	2, 3, 4	Geen speelzone, geen vrij toegankelijke zone
andere_mr	Rietvegetatie	2	Geen speelzone, geen vrij toegankelijke zone
andere_mc	Grote zeggevegetaties	2	Geen speelzone, geen vrij toegankelijke zone
andere_mz	Brak tot zilt moeras	2	Geen speelzone, geen vrij toegankelijke zone
andere_md	Drijftil met andere vegetaties	2	Geen speelzone, geen vrij toegankelijke zone
	HALFNATUURLIJKE GRASLANDEN		
6120	Stroomdalgraslanden langs de Maas	2, 3, 4	Geen speelzone
6210	Droge kalkgraslanden en struweel op kalkbodem	2, 3, 4	Geen speelzone
6230	Heischrale graslanden en soortenrijke graslanden van zure bodems	2, 3, 4	Geen speelzone
6230_hn	Droge heischrale graslanden	2, 3, 4	Geen speelzone
6230_hmo	Vochtige heischrale graslanden	2, 3, 4	Geen speelzone
6230_hnk	Droge kalkrijkere heischrale graslanden	2, 3, 4	Geen speelzone
6230_ha	Soortenrijke struisgraslanden	2, 3, 4	Geen speelzone
6410	Blauwgrasland	2, 3, 4	Geen speelzone
6410_ve	Veldrusassociatie	2, 3, 4	Geen speelzone
6410_mo	Blauwgrasland	2, 3, 4	Geen speelzone
6510	Glanshaver- en Grote vossenstaartgraslanden	2, 3, 4	Geen speelzone

Nr.	Natuurstreefbeelden vegetaties	NBP type	Combinatie belevingszone
6510_hu	Soortenrijke glanshavergraslanden	2, 3, 4	Geen speelzone
6510_hus	Soortenrijke glanshavergrasland met Grote pimpernel	2, 3, 4	Geen speelzone
6510_hua	Grote vossenstaartgraslanden met Weidekervel en/of Weidekerveltorkruid	2, 3, 4	Geen speelzone
6510_huk	Soortenrijk kalkrijk kamgrasland	2, 3, 4	Geen speelzone
rbbhc	Dotterbloemgrasland	2, 3, 4	Geen speelzone
rbbhu	Grote vossenstaartgrasland	2, 3, 4	Geen speelzone
rbbvos	Mesofiel Grote vossenstaartgrasland	2, 3, 4	Geen speelzone
rbbha	Soortenrijk struisgrasland met vrij algemene soorten	2, 3, 4	
andere_hu	Soortenrijk mesofiel hooiland	2	
andere_ha	Struisgrasvegetatie	2	
	SOORTENRIJKE PERMANENTE GRASLANDEN		
rbbkam	Kamgrasland	2, 3, 4	
rbbzil	Zilver schoongrasland	2, 3, 4	
andere_hj	Door russen gedomineerd grasland	2	
andere_hp*	Soortenrijk permanent cultuurgrasland met relict van halfnatuurlijke graslanden	2	
	RUIGTEN EN PIONIERSVEGETATIES		
6430	Voedselrijke, soortenrijke ruigtes langs waterlopen en boszomen	2, 3, 4	
6430_bz	Voedselrijke boszomen met minder algemene plantensoorten	2, 3, 4	
6430_hf	Moerasspirearuigte	2, 3, 4	
6430_hw	Ruigte van Harig wilgenroosje	2, 3, 4	
rbbhf	Moerasspirearuigte met graslandkenmerken	2, 3, 4	
andere_hr	Soortenrijk verruigd grasland	2	
andere_ku	Soortenrijke ruderaal vegetatie of pioniersvegetatie	2	
andere_hv	Zinkgrasland	2	
	STRUWELEN		
5130	Jeneverbesstruweel	2, 3, 4	Geen speelzone, geen vrij toegankelijke zone
5130_hei	Jeneverbesstruweel in heide	2, 3, 4	Geen speelzone, geen vrij toegankelijke zone
5130_kalk	Jeneverbesstruweel in kalkgrasland	2, 3, 4	Geen speelzone, geen vrij toegankelijke zone

Nr.	Natuurstreefbeelden vegetaties	NBP type	Combinatie belevingszone
rbbsg	Brem- en gaspeldoornstruweel	2, 3, 4	
rbbsm	Gagelstruweel	2, 3, 4	
rbbsf	Moerasbos met breedbladige wilgen	2, 3, 4	
rbbsso	rbb vochtig wilgenstruweel op veen of zure grond	2, 3, 4	
rbbsp	Doornstruweel	2, 3, 4	
andere_sz	Soortenrijk natuurlijk struweel	2	
andere_so	Vochtig wilgenstruweel op veen of zure grond	2	
	EIKEN- EN BEUKENBOSSEN		
9110	Veldbies-Beukenbossen	2, 3, 4	
9120	Eiken-Beukenbossen op zure bodems	2, 3, 4	
9130	Eiken-Beukenbossen met Wilde hyacint en Parelgras-Beukenbossen	2, 3, 4	speelzone beperkt in tijd, geen vrij toegankelijke zone
9150	Kalkrijke beukenbossen	2, 3, 4	speelzone beperkt in tijd, geen vrij toegankelijke zone
9160	Essen-Eikenbossen zonder Wilde hyacint	2, 3, 4	speelzone beperkt in tijd, geen vrij toegankelijke zone
9190	Oude Eiken-Berkenbossen op zeer voedselarm zand	2, 3, 4	
	VALLEI- EN MOERASBOSSEN		
91D0	Veenbossen	2, 3, 4	Geen speelzone, geen vrij toegankelijke zone
91E0	Valleibossen, Elzenbroekbossen en zachthoutooibossen	2, 3, 4	
91E0_va	Valleibossen	2, 3, 4	speelzone beperkt in tijd, geen vrij toegankelijke zone
91E0_vc	Bronbos	2, 3, 4	Geen speelzone, geen vrij toegankelijke zone
91E0_sf	Wilgenvloedbos	2, 3, 4	
91E0_vm	Matig voedselrijk broekbos	2, 3, 4	
91E0_vn	Ruigte elzenbos	2, 3, 4	
91E0_vo	Voedselarm broekbos	2, 3, 4	
91F0	Hardhoutooibossen	2, 3, 4	
	OVERIGE BOSSEN EN AANPLANTEN		
rbppm	Oud structuurrijk Grove dennenbos	2, 3, 4	
	AKKERS		
andere_b*	Soortenrijke akkers	2	
	GROTTEN		

8310	Niet voor het publiek opengestelde grotten	2, 3, 4	Geen speelzone, geen vrij toegankelijke zone
------	--	---------	--

Bijlage 4bis leefgebieden van soorten

Natuurstreefgebieden leefgebied soorten	NBP type
Aardbeivlinder	2
Adder	2, 3, 4
Appelvink	2, 3, 4
Argusvlinder	2, 3, 4
Beekprik	2, 3, 4
Beekrombout	2, 3, 4
Bittervoorn	2, 3, 4
Blauwborst	2, 3, 4
Blauwe kiekendief	2, 3, 4
Blauwvleugelsprinkhaan	2, 3, 4
Bont dikkopje	2, 3, 4
Bonte vliegenvlanger	2, 3, 4
Boomkikker	2, 3, 4
Boomklever	2, 3, 4
Boomleeuwerik	2, 3, 4
Boompieper	2, 3, 4
Bosbeekjuffer	2
Bosrietzanger	2, 3, 4
Bosuil	2, 3, 4
Braamsluiper	2, 3, 4
Bruin dikkopje	2, 3, 4
Bruine eikenpage	2
Bruine kiekendief	2, 3, 4
Bruine korenbout	2, 3, 4
Das	2
Dodaars	2, 3, 4
Duinpieper	2, 3, 4
Duinsabelsprinkhaan	2, 3, 4
Dwergblauwtje	2, 3, 4

Dwergmuis	2, 3, 4
Dwergstern	2, 3, 4
Eikelmuis	2, 3, 4
Eikenpage	2, 3, 4
Europese bever	2, 3, 4
Europese hamster	2, 3, 4
Fluiter	2, 3, 4
Gaffelwaterjuffer	2, 3, 4
Geelgors	2
Gekraagde roodstaart	2, 3, 4
Gentiaanblauwtje	2, 3, 4
Geoorde fuut	2
Gerande oeverspin	2
Gevlekte glanslibel	2, 3, 4
Gevlekte witsnuitlibel	2, 3, 4
Gewone bronlibel	2, 3, 4
Gladde slang	2, 3, 4
Glanskop	2, 3, 4
Glassnijder	2, 3, 4
Gouden tor	2
Goudvink	2, 3, 4
Grasmus	2, 3, 4
Graspieper	2, 3, 4
Grauwe gors	2
Grauwe kiekendief	2, 3, 4
Grauwe klauwier	2, 3, 4
Groentje	2, 3, 4
Grote modderkruiper	2, 3, 4
Grote stern	2, 3, 4
Grote weerschijnvlinder	2, 3, 4
Grote zilverreiger	2

Grutto	2
Haas	2, 3, 4
Havik	2, 3, 4
Hazelmuis	2, 3, 4
Hazelworm	2, 3, 4
Heideblauwtje	2, 3, 4
Heidesabelsprinkhaan	2, 3, 4
Heikikker	2, 3, 4
Heivlinder	2, 3, 4
Hoogveenglanslibel	2, 3, 4
Houtsnip	2, 3, 4
Ijsvogel	2, 3, 4
Kamsalamander	2, 3, 4
Keizersmantel	2, 3, 4
Kempense heidelibel	2, 3, 4
Kemphaan	2, 3, 4
Klaverblauwtje	2, 3, 4
Kleine ijsvogelvlinder	2, 3, 4
Kleine modderkruiper	2, 3, 4
Kleine parelmoervlinder	2, 3, 4
Kleine zilvreiger	2, 3, 4
Kluut	2, 3, 4
Knoflookpad	2, 3, 4
Knosprietje	2, 3, 4
Kommavlinder	2, 3, 4
Korhoen	2, 3, 4
Kuifleuwerik	2, 3, 4
Kwak	2, 3, 4
Kwartelkoning	2, 3, 4
Lentevuurspin	2
Lepelaar	2, 3, 4

Levendbarende hagedis	2, 3, 4
Maanwaterjuffer	2, 3, 4
Matkop	2, 3, 4
Middelste bonte specht	2, 3, 4
Moerassprinkhaan	2, 3, 4
Nachtegaal	2, 3, 4
Nachtzwaluw	2, 3, 4
Negertje	2, 3, 4
Noordse witsnuitlibel	2, 3, 4
Ooievaar	2, 3, 4
Oranje zandoogje	2
Ortolaan	2, 3, 4
Paapje	2, 3, 4
Platte schijfhoren	2, 3, 4
Poelkikker	2, 3, 4
Porseleinhoen	2, 3, 4
Purperreiger	2, 3, 4
Rivierdonderpad	2, 3, 4
Rivierprik	2, 3, 4
Rivierrombout	2, 3, 4
Roerdomp	2, 3, 4
Roodborsttapuit	2, 3, 4
Rugstreepad	2, 3, 4
Schavertje	2
Slobeend	2, 3, 4
Snoek	2, 3, 4
Snortikker	2, 3, 4
Spaanse vlag	2, 3, 4
Speerwaterjuffer	2, 3, 4
Sprinkhaanzanger	2, 3, 4
Steenuil	2

Steltkluut	2, 3, 4
Strandplevier	2, 3, 4
Tapuit	2, 3, 4
Teunisbloempijlstaart	2
Tureluur	2, 3, 4
Variabele waterjuffer	2, 3, 4
Veldkrekel	2, 3, 4
Veldparelmoervlinder	2
Veldspitsmuis	2
Venglazenmaker	2, 3, 4
Venwitsnuitlibel	2, 3, 4
Visdief	2, 3, 4
Vleermuizen	2, 3, 4
Vliegend hert	2, 3, 4
Vroedmeesterpad	2, 3, 4
Vroege glazenmaker	2, 3, 4
Vuursalamander	2, 3, 4
Watersnip	2, 3, 4

Waterspitsmuis	2, 3, 4
Wekkertje	2, 3, 4
Wespendief	2, 3, 4
Wielewaal	2, 3, 4
Woudaap	2, 3, 4
Wulp	2, 3, 4
Zadelsprinkhaan	2, 3, 4
Zeelt	2, 3, 4
Zeggenkorfslak	2, 3, 4
Zomertaling	2
Zompsprinkhaan	2, 3, 4
Zwarte specht	2, 3, 4
Zwarte stern	2, 3, 4
Zwartkopmeeuw	2, 3, 4

Bijlage 5: Geclusterde natuurdoelen

Nr.	Geclusterd natuurdoel	Indicatief: bestaat (voornamelijk) uit volgende NSB vegetaties
0.0	Geen natuurdoel vegetatie	Geen natuurstreefbeeld vegetatie
1.1	Buitendijkse slikken, schorren & estuaria	1130, 1140, 1310_buitendijks, 1310_zk_buitendijks, 1310_zv_buitendijks, 1320, 1330_buitendijks, 1330_da_buitendijks
2.1	Embryonale & wandelende duinen	2110, 2120
2.2	Vastgelegde duinen met mossen, grassen of struweel	2130, 2130_hd, 2130_had, 2150, 2160, 2170, 2190, 2190_mp
2.3	Beboste duinen	2180
3.1	Voedselarme vennen en plassen	3110, 3130, 3130_aom, 3130_na
3.2	Voedselarme, zuur bruingekleurde vennen	3160
3.3	Vegetatierijke plassen	3140, 3150
3.4	Andere plassen	rbbah, andere_ae, andere_ao, andere_ap, andere_ah
3.5	Stromende wateren	3260
3.6	Oevervegetaties	3270
3.7	Moerassen	7140, 7210, 7220, 7230, rbbmr, rbbmc, rbbms, andere_mr, andere_mc, andere_mz, andere_md
4.1	Landduinen	2310, 2330, 2330_bu, 2330_dw
4.2	Vochtige heide & hoogveen	4010, 7110, 7140 (_oli, _meso, _bas, _mrd), 7150
4.3	Droge heide	4030
4.4	Gedegradeerde heide	andere_cp, andere_cd, andere_cm
5.1	Droge struwelen	5130 (_hei, _kalk), rbbsg, rbbso, andere_sz
5.2	Vochtige struwelen	rbbsm, rbbso, rbbso, andere_so
5.3	Droge ruigten	andere_hr, andere_ku
5.4	Vochtige ruigten	6430 (_bz, _hf, _hw), rbbhf
5.5	Akkers	Andere_b*
6.1	Binnendijkse slikken en schorren (grasland)	1310_binnendijks, 1310_pol_binnendijks, 1330_binnendijks, 1330_hpr_binnendijks
6.2	Droge schraalgraslanden	6120, 6210, 6230, 6230_ha, 6230_hn, 6230_hnk, rbbha
6.3	Vochtige schraalgraslanden	6230_hmo, 6410, 6410_ve, 6410_mo
6.4	Droge graslanden op matig voedselrijke bodem	6510, 6510_hu, 6510_huk, rbb_ha, rbbkam, andere_ha, andere_hu, andere_hv
6.5	Vochtige graslanden op matig voedselrijke bodem	6510_hus-hua, rbbhc, rbbzil, rbbvos (=rbbhu)
6.6	Andere soortenrijke graslanden	andere_hj, andere_hp*, andere_hr

Nr.	Geclusterd natuurdoel	Indicatief: bestaat (voornamelijk) uit volgende NSB vegetaties
8.1	Mergelgrotten	8310
9.1	Droge habitatbossen	2180, 9110, 9120, 9130, 9150, 9160, 9190
9.2	Vochtige habitatbossen	91D0, 91E0 (_va, _vc, _sf, _vm, _vn, _vo), 91F0
9.3	Structuurrijk inheemse naaldbossen	Rbbppm
9.4	Inheemse bossen	Geen natuurstreefbeeld vegetatie
9.5	Uitheimse & gemengd inheems-uitheimse bossen	Geen natuurstreefbeeld vegetatie
9.6	Andere bossen & parken	Geen natuurstreefbeeld vegetatie
12.1	Mozaïeklandschap	Alle NSB mogelijk. De verhouding bepaalt of het gaat over type A, B of C
12.2	Onbeheerde climaxvegetaties	9110, 9120, 9130, 9160, 9190, 91D0, 91E0 (_va, _vc, _sf, _vm, _vn, _vo), 91F0

Bijlage 6 Beheerdoelstellingen sociale functie: keuzelijst, omschrijving, kenmerken & factoren

Als je voor een eerder beperkte invulling van het doel 'beleving' kiest, volstaat het om de omschrijving, kenmerken en factoren rechtstreeks onder het doel 'beleving' uit te werken. Bij een iets meer gedifferentieerde invulling maak je best gebruik van de subdoelen: toeristisch-recreatieve invulling, belevingszones, publieke activiteiten en (natuur)educatie.

Nr	Beheerdoelstelling sociale functie	Omschrijving	Kenmerken	Factoren
20.1	Beleving	<ul style="list-style-type: none"> - ambitieniveau: is de recreatieve ontsluiting belangrijk of kies je voor een minimale recreatieve ontsluiting? - bij ontoegankelijke wegen: als het een openbaar terrein betreft, geef je een motivatie waarom er voor ontoegankelijkheid gekozen wordt. - bij minimale toegankelijkheid: op welke manier zal invulling gegeven worden aan het principe van minimale toegankelijkheid? Minimale toegankelijkheid impliceert bijvoorbeeld dat een terrein één of enkele keren per jaar of voor een bepaalde doelgroep toegankelijk kan zijn. - doelpubliek: wie zijn de beoogde gebruikers: wandelaars, fietsers, mountainbikers, ruiters, andere groepen zoals hengelaars, duikers,...? - periode toegankelijkheid - toegankelijkheidsregeling (TR): als er een goedgekeurde TR voor het natuurterrein bestaat, vermeld je deze expliciet. Anders geef je aan wat de planning is voor het opstellen van een TR of je dient tegelijk met het natuurbeheerplan een ontwerp-TR in ter goedkeuring. 	<p>Bepaal wat voor jou een maatstaf is om te zien of het gestelde doel rond 'beleving' gehaald is. Dat kan zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bezoekersaantallen - Bezoekerstevredenheid - de geplande recreatieve infrastructuur is aanwezig/goed onderhouden; - een toegankelijkheidsregeling is opgemaakt/ werd goedgekeurd. 	<ul style="list-style-type: none"> - Veiligheid: zaken die het veilig gebruik van het natuurterrein door recreanten in gedrang brengen: bv. risicovolle bomen langs wegen, brandgevaar, ... - Onderhoud van wegen en infrastructuur - Ongewenst gebruik door bezoekers dat leidt tot schade aan infrastructuur, overlast voor andere recreanten of verstoring van natuurwaarden: bv. vandalisme zowel t.o.v. infrastructuur als t.o.v. natuur, zwerfvuil, betreding buiten toegelaten zones, loslopende honden, overlast door motorcross, quads, ...
20.1.1	Beleving: toeristisch-recreatieve ontsluiting	<p>Verwijs hierbij o.m. naar plannen op een hoger schaalniveau, bv. het terrein wordt opgenomen in (bestaande / te ontwikkelen wandelroute, ruiterspad, MTB,... Inrichting van een bezoekerscentrum, afspraken met verenigingen enz.</p> <p>Ook lokale plannen voor recreatieve ontsluiting zoals de aanleg van fietspaden, ruiterspaden, leerpaden enz. kan je hier vermelden.</p>	<p>Verwijzen naar folder, website, bewegwijzering waaruit blijkt dat het terrein opgenomen is in een recreatief netwerk</p>	
20.1.2	Beleving: belevingszones	<p>Omschrijf kort welke vormen van beleving er toegestaan worden in het terrein. Vermeld ook de niet toegankelijke zones en de reden voor de ontoegankelijkheid.</p> <p>Voeg een kaart toe met aanduiding van de verschillende belevingszones en de niet toegankelijke zones.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Niet toegankelijke zone - Zone – enkel toegankelijk op de wegen - Vrij toegankelijke zone – ligweide - Vrij toegankelijke zone - picknickweide - Vrij toegankelijke zone – struinatuur - Vrij toegankelijke zone – andere - Speelzone - Bivakzone - Hondenlosloopzone - Natuurbegraafplaats 	<p>De belevingszones zijn ingericht zoals gepland.</p>	<p>Risico op schade aan natuurwaarden.</p> <p>Om gevoelige natuurwaarden niet te verstoren gelden er een aantal regels voor combinaties van natuurstreefbeelden en belevingszones</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hondenlosloopzones kunnen nooit gecombineerd worden met Europees te beschermen habitats en RBB. - Een aantal natuurstreefbeelden vegetaties zijn niet verenigbaar zijn met speelzones of vrij toegankelijke zones, zie bijlage 4 - In aantal natuurstreefbeelden vegetaties mag geen speelzone aangelegd worden,

Nr	Beheerdoelstelling sociale functie	Omschrijving	Kenmerken	Factoren
		<ul style="list-style-type: none"> - Zone - duiken toegelaten - Zone – kajakken toegelaten - Zone – roeien toegelaten - Zone – schaatsen toegelaten onder strikte voorwaarden - Zone – surfen toegelaten - Zone – vissen niet toegelaten - Zone – vissen toegelaten - Zone – zeilen toegelaten - Zone - zwemmen toegelaten 		<p>maar wel een vrij toegankelijke zone, zie bijlage 4</p> <p>- In een aantal natuurstreefbeelden vegetaties kan je alleen een speelzone of vrij toegankelijke zone inrichten na een afweging over hoe de veiligheid van de bezoekers kan gegarandeerd worden, zie bijlage 4</p>
20.1.3	Beleving: publieke activiteiten	Organisatie van publieke activiteiten (evenementen, jaarlijkse cyclocross, ...)	Welke activiteiten, aantal activiteiten, aantal verwachte deelnemers, ...	Risico op schade aan de natuurwaarden.
20.1.4	Beleving: (natuur)educatie	Omschrijf hier welke informatieverlening er voorzien wordt en onder welke vorm.		
20.2	Wetenschappelijk onderzoek	Korte gebiedspecifieke omschrijving: wat zijn de wetenschappelijke kenmerken van de zone? Wat is het doel van het wetenschappelijk onderzoek? Welke randvoorwaarden stelt dit onderzoek aan het natuurbeheer van het terrein? Je zorgt er als terreinbeheerder zelf voor dat de wetenschappelijke activiteiten in de juiste condities kunnen plaatsvinden. In het natuurbeheerplan zelf moet je geen data van eventuele proeven verzamelen of bijhouden.	<p>Toestand van de wetenschappelijk te bewaren elementen.</p> <p>Wetenschappelijke activiteiten: periode en locatie.</p>	ongewenst gebruik: vandalisme / zwerfvuil / ongewenste betreding
20.3	Cultuurhistorie	<p>Omschrijf minstens de locatie en het type erfgoed. Als dat nodig is voor het terreinbeheer, maak je een gebiedspecifieke omschrijving van de cultuurhistorische waarden en van de belangrijkste voorwaarden voor het behoud ervan.</p> <p>Voeg een kaart toe met aanduiding van de volgende locaties:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Archeologische site - Historisch landschap - Historisch park of tuin - Historisch gebouw 	Toestand van het erfgoed: je beschrijft per cultuurhistorisch element de relevante kenmerken die de goede toestand bepalen en die opgevolgd kunnen worden.	ongewenst gebruik: vandalisme / zwerfvuil / ongewenste betreding
20.3.1	Cultuurhistorie: gebouwen en constructies			
20.3.2	Cultuurhistorie: andere			
20.4	Natuurbegraafplek	Zone voor het georganiseerd begraven van biologisch afbreekbare urnes met crematie as en/of via asuitstrooiing. Er worden geen klassieke grafmonumenten geplaatst, eventueel enkel natuurlijke herkenningstekens die tijdelijk zijn. De zone behoudt zijn natuurlijk uitzicht.	<p>Aantal verstrooiingseenheden per jaar, inclusief type (urne of verstrooiing)</p> <p>Tijdelijke herkenningstekens: aantal + aard</p>	ongewenst gebruik: vandalisme / zwerfvuil / ongewenste betreding
20.5	Sociale doelen: andere			
20.6	Geen sociaal doel			

Bijlage 7 Beheerdoelstellingen economische functie: keuzelijst, omschrijving, kenmerken & factoren

Nr	Beheerdoelstelling economische functie	Omschrijving	Kenmerken	Factoren
30.1	Houtoogst	<p>Je omschrijft volgende elementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nagestreefde kwaliteit: hoogst mogelijke kwaliteit gegeven de standplaats en de uitgangssituatie, fineer- en zaaghout, industrieel hout, brandhout; - vooropgestelde hoeveelheid houtkap: alleen indien zinvol, bv. niet bij boomgericht beheer; - bedrijfstijd/ doeldiameter; - ruimingspistes. 	<p>Jaarlijks te doorlopen oppervlakte of omlooptijd.</p> <p>Gekapt volume.</p>	<p>aspecten die (uitvoering van) houtoogst beïnvloeden.</p>
30.2	Wildbeheer	<p>Het doel wordt omschreven door:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aanduiding op kaart van de percelen waar wildbeheer wordt uitgeoefend; - administratieve overeenkomsten: jachtverpachting / jachtconcessie <p>In erkende natuureservaten (natuurbeheerplan type 4) is onbeperkte jacht niet toegelaten. Via de goedkeuring van het natuurbeheerplan type vier (of een wijziging er van) kan de regulering van bepaalde soorten en in welomschreven omstandigheden toegestaan worden (bijvoorbeeld om overlast in het natuureservaat of naar naburige percelen te vermijden). Zie verder deel 4 Beheermaatregelen.</p>	<p>Bejaagbare soorten (optioneel): indien nodig kan je specifiek voor het natuurterrein populatiedoelen voor deze soorten opstellen. Dit kan alleen voor de bejaagbare wildsoorten uit het Jachtdecreet.</p> <p>Per soort kan je de streefwaarden uitdrukken op één van de volgende manieren:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kwalitatief: doel = bejaagbare populatie/populatie die geen schade veroorzaakt / geen populatie - Kwantitatief: x koppels of individuen/ha - Periode: de gewone en bijzondere jacht moet gebeuren binnen de jachtopeningstijden, die per jachtwildsoort zijn vastgelegd. In bepaalde natuurterreinen kan deze periode beperkt worden in functie van ecologische doelen en/of recreatief medegebruik. 	
30.3	Visvangst	<p>Het doel omschrijf je a.d.h.v.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - definitie streefdoel viswatertype (vb. baars-blankvoorn, blankvoorn-brasem, brasem-snoekbaars, snoek-zeelt-rietvoorn,...); - verhouding roofvis/witvis; - maximaal visbestand (vb. max. 350kg/ha water); - administratieve overeenkomsten: concessies voor visserij, lokaal visreglement,... 	<ul style="list-style-type: none"> - Verhouding roofvis/witvis - Visbestand (kg/ha water), eventueel per soort 	<ul style="list-style-type: none"> - Waterkwaliteit - Invasieve exoten
30.4	Voedselproductie	<p>De zone waar voedselproductie zal plaats vinden, wordt afgebakend op kaart en het doel wordt omschreven a.d.h.v. volgende elementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - grondgebruik: hooiland/weiland/hooiland met nabegrazing/wisselweide/akker/boomgaard/ andere; 	<ul style="list-style-type: none"> - grazers: aantal GVE/ha, periode - hooiland: aantal ton/ha grasland - akkers: teelten 	

Nr	Beheerdoelstelling economische functie	Omschrijving	Kenmerken	Factoren
		<ul style="list-style-type: none"> - grazers: soort /type begrazing; - akkers: hoofdteelten, omschrijving akkerbeheer (periode van ploegen, oogsten, braaklegging, zaaddichtheid); - boomgaard: boomsoort, hoogstam of halfstam; - gebruiksovereenkomsten. 		
30.5	Economisch doel: andere	<p>Hieronder vallen alle andere economische doelen die combineerbaar zijn met natuurbeheer. Deze worden gebiedsspecifiek omschreven.</p> <p>Ook overige inkomsten, zoals bijvoorbeeld uit concessies, gebruiksrechten en jachtrechten kan je hier vermelden.</p>	Specifiek te bepalen.	Specifiek te bepalen.
30.6	Geen economisch doel			

Bijlage 8 overzicht landschapstypes – geclusterde natuurstreefbeelden – natuurstreefbeelden vegetaties

AAN-DEEL	OPEN	HALF-OPEN	GESLOTEN	GECLUSTERDE NATUURDOELEN	INDICATIEF: subsidieerbare natuurstreefbeelden vegetaties (verdeling te bepalen op niveau beheereenheid)
				Geen natuurdoelen	
	NIET RELEVANT			0.0 Geen natuurdoel vegetatie	
				1.0 Landschap buitendijkse slikken, schorren & estuaria	
	NIET RELEVANT			1.1 Buitendijkse slikken, schorren & estuaria	1130, 1140, 1310_buitendijks, 1320, 1330_buitendijks
	V	V	V	2.0 Landschap strand & duinen	
integraal	V	V		1.1 Buitendijkse slikken, schorren & estuaria	1130, 1140, 1310_buitendijks, 1320, 1330_buitendijks
	V	V		2.1 Embryonale & wandelende duinen	2110, 2120
	V	V	V	2.2 Vastgelegde duinen met mossen, grassen of struweel	2130, 2150, 2160, 2170, 2190
			V	2.3 Beboste duinen	2180
	V	V	V	3.0 Landschap water en moerassen	
2/3de	V	V		3.1 Voedselarme vennen en plassen	3110, 3130
	V	V		3.2 Voedselarme, zuur bruینگekleurde vennen	3160
	V	V		3.3 Vegetatierijke plassen	3140, 3150
	V	V		3.4 Andere plassen	rbbah, andere_ae, andere_ao, andere_ap, andere_ah
	V	V		3.5 Stromende wateren	3260
	V	V		3.6 Oevervegetaties	3270
	V	V		3.7 Moerassen	7140, 7210, 7220, 7230, rbbmr, rbbmc, rbbms, andere_mr, andere_mc, andere_mz, andere_md
	V	V		5.4 Vochtige ruigten	6430, rbbhf
	V	V		6.5 Vochtige graslanden op matig voedselrijke bodem	6510_hus-hua, rbbhc, rbbzil
	1/3de		V		5.2 Vochtige struwelen
		V		9.2 Vochtige habitatbossen	91D0, 91E0, 91F0

AAN-DEEL	OPEN	HALF-OPEN	GESLOTEN	GECLUSTERDE NATUURDOELEN	INDICATIEF: subsidieerbare natuurstreefbeelden vegetaties (verdeling te bepalen op niveau beheereenheid)
	V	V	V	4.0 Landschap heide en landduinen	
2/3 de	V	V		3.1 Voedselarme vennen en plassen	3110, 3130
	V	V		3.2 Voedselarme, zuur bruingekleurde vennen	3160
	V	V		3.4 Andere plassen	rbbah, andere_ae, andere_ao, andere_ap, andere_ah
	V	V		3.7 Moerassen	7140, 7210, 7220, 7230, rbbmr, rbbmc, rbbms, andere_mr, andere_mc, andere_mz, andere_md
	V	V		4.1 Landduinen	2310, 2330
	V	V		4.2 Vochtige heide & hoogveen	4010, 7110, 7140, 7150
	V	V		4.3 Droge heide	4030
	V	V		4.4 Gedegradeerde heide	andere_cp, andere_cd, andere_cm
	V	V		6.2 Droge schraalgraslanden	6120, 6210, 6230, rbbha
	V	V		6.3 Vochtige schraalgraslanden	6230, 6410
	V	V		5.5 Akkers	b*
1/3de		V		5.1 Droge struwelen	5130, rbbsg, rbbso, andere_sz
		V		5.2 Vochtige struwelen	rbbso, rbbso, andere_so
		V		9.1 Droge habitatbossen	9110, 9120, (9130, 9150), 9160, 9190
		V		9.2 Vochtige habitatbossen	91D0, 91E0 (91F0)
		V		9.3 Structuurrijk inheemse naaldbossen	rbbppm
	V	V	V	5.0 Landschap struwelen, ruigtes & pioniervegetaties	
integraal		V		3.7 Moerassen	7140, 7210, 7220, 7230, rbbmr, rbbmc, rbbms, andere_mr, andere_mc, andere_mz, andere_md
		V	V	5.1 Droge struwelen	5130, rbbsg, rbbso, andere_sz
		V	V	5.2 Vochtige struwelen	rbbso, rbbso, andere_so
		V		5.3 Droge ruigtes	andere_hr, andere_ku
		V		5.4 Vochtige ruigtes	6430, rbbhf

AAN-DEEL	OPEN	HALF-OPEN	GESLOTEN	GECLUSTERDE NATUURDOELEN	INDICATIEF: subsidieerbare natuurstreefbeelden vegetaties (verdeling te bepalen op niveau beheereenheid)
	V	V		5.5 Akkers	b*
	V	V	V	6.0 Landschap graslanden	
2/3de	V	V		3.3 Vegetatierijke plassen	3140, 3150
	V	V		3.4 Andere plassen	rbbah, andere_ae, andere_ao, andere_ap, andere_ah
	V	V		3.6 Oevervegetaties	3270
	V	V		3.7 Moerassen	7140, 7140_mrd, 7140_base, 7210, 7220, 7230, rbbmr, rbbmc, rbbms, andere_mr, andere_mc, andere_mz, andere_md
	V	V		5.3 Droge ruigten	andere_hr, andere_ku
	V	V		5.4 Vochtige ruigten	6430, rbbhf
	V	V		5.5 Akkers	b*
	V	V		6.1 Binnendijkse slikken en schorren (grasland)	1310_binnendijks, 1330_binnendijks
	V	V		6.2 Droge schraalgraslanden	6120, 6210, 6230, rbbha
	V	V		6.3 Vochtige schraalgraslanden	6230, 6410
	V	V		6.4 Droge graslanden op matig voedselrijke bodem	6510, rbbkam, andere_ha, andere_hu, andere_hv
	V	V		6.5 Vochtige graslanden op matig voedselrijke bodem	6510_hus-hua, rbbhc, rbbzil, rbbvos (=rbbhu)
	V	V		6.6 Andere soortenrijke graslanden	andere_hj, andere_hp*, andere_hpr*, andere_hr
1/3de		V		5.1 Droge struwelen	5130, rbbsg, rbbsp, andere_sz
		V		5.2 Vochtige struwelen	rbbsm, rbbsf, rbbso, andere_so
		V		9.1 Droge habitatbossen	9110, 9120, 9130, 9150, 9160, 9190
		V		9.2 Vochtige habitatbossen	91D0, 91E0, 91F0
		V		9.3 Structuurrijk inheemse naaldbossen	rbbppm
		V		9.4 Inheemse bossen	gnNSB
		V		9.5 Uitheemse & gemengd inheems-uitheemse bossen	gnNSB
				8.0 Landschap mergelgrotten	

AAN-DEEL	OPEN	HALF-OPEN	GESLOTEN	GECLUSTERDE NATUURDOELEN	INDICATIEF: subsidieerbare natuurstreefbeelden vegetaties (verdeling te bepalen op niveau beheereenheid)
	NIET RELEVANT			8.1 Mergelgrotten	8310
	V	V	V	9.0 Landschap bossen	
2/3de		V	V	5.1 Droge struwelen	5130, rbbsg, rbbsp, andere_sz
		V	V	5.2 Vochtige struwelen	rbbsm, rbbst, rbbso, andere_so
		V	V	9.1 Droge habitatbossen	9110, 9120, 9130, 9150, 9160, 9190
		V	V	9.2 Vochtige habitatbossen	91D0, 91E0, 91F0
		V	V	9.3 Structuurrijk inheemse naaldbossen	rbbppm
		V	V	9.4 Inheemse bossen	gnNSB
		V	V	9.5 Uitheemse & gemengd inheems-uitheemse bossen	gnNSB
		V	V	9.6 Andere bossen & parken	gnNSB
1/3de		V		3.1 Voedselarme vennen en plassen	3110, 3130
		V		3.2 Voedselarme, zuur bruingekleurde vennen	3160
		V		3.3 Vegetatierijke plassen	3140, 3150
		V		3.4 Andere plassen	rbbah, andere_ae, andere_ao, andere_ap, andere_ah
		V		3.5 Stromende wateren	3260
		V		3.6 Oevervegetaties	3270
		V		3.7 Moerassen	7140, 7140_mrd, 7140_base, 7210, 7220, 7230, rbbmr, rbbmc, rbbms, andere_mr, andere_mc, andere_mz, andere_md
		V		4.1 Landduinen	2310, 2330
		V		4.2 Vochtige heide & hoogveen	4010, 7110, 7140, 7150
		V		4.3 Droge heide	4030
		V		4.4 Gedegradeerde heide	andere_cp, andere_cd, andere_cm
		V		5.3 Droge ruigten	andere_hr, andere_ku
		V		5.4 Vochtige ruigten	6430 & rbbhf

AAN-DEEL	OPEN	HALF-OPEN	GESLOTEN	GECLUSTERDE NATUURDOELEN	INDICATIEF: subsidieerbare natuurstreefbeelden vegetaties (verdeling te bepalen op niveau beheereenheid)
		V		5.5 Akkers	b*
		V		6.2 Droge schraalgraslanden	6120, 6210, 6230, rbbha
		V		6.3 Vochtige schraalgraslanden	6230, 6410
		V		6.4 Droge graslanden op matig voedselrijke bodem	6510, rbbkam, andere_ha, andere_hu, andere_hv
		V		6.5 Vochtige graslanden op matig voedselrijke bodem	6510_hus-hua, rbbhc, rbbzil, rbbvos (=rbbhu)
		V		6.6 Andere soortenrijke graslanden	andere_hj, andere_hp*, andere_hpr*, andere_hr
				10.0 Kleine landschapselementen	
	NIET RELEVANT			<i>Kan divers zijn, maar houd rekening met beperkte oppervlakte (vaak 0.0 Geen natuurdoel vegetatie)</i>	divers
				11.0 Landschap leefgebied	
	NIET RELEVANT			<i>Alleen als er geen enkel natuurstreefbeeld -vegetatie tot doel gesteld kan worden.</i>	divers
				12.0 Landschap procesgestuurde natuur	
	NIET RELEVANT			12.1 Mozaïeklandschap	alle. Verhouding bepaalt of het gaat over type A, B of C
			V	12.2 Onbeheerde climaxvegetaties	9110, 9120, 9130, 9160, 9190, 91D0, 91E0, 91F0